

POLIMIYELIT KASALLIGINING BELGILARI VA DAVOLASH USULLARI

Navro'zova Moxinur Anvar qizi

Toshkent shahar Yunusobod tumani 52-oilaviy poliklinika shifokori

Annotatsiya: Poliomiyeletit kasalligi — bu asosan bolalarda uchraydigan, asab tizimini zararlovchi yuqumli kasallik bo'lib, poliovirus deb ataluvchi virus tomonidan yuzaga keladi. Bu kasallik asosan og'iz orqali yuqadi va ichak orqali organizmga kiradi. Poliovirus organizmga kirgach, u asosan ichak shilliq qavatida ko'payadi, so'ngra qon aylanish tizimiga o'tadi va markaziy asab tizimining nerv hujayralarini zararlaydi.

Kalit so'zlar: polimiyeletit, bemor, davolash, isitma, nerv hujayralari, charchoq, holsizlik, markaziy asab tizimi.

Poliomiyeletitning dastlabki belgilari ko'pincha oddiy sovuq tushish yoki grippga o'xshash bo'ladi. Bemor isitma, bosh og'rig'i, charchoq, umumiy zaiflik, bo'yin va orqa mushaklarida og'riq his qiladi. Shuningdek, qusish, ishtahaning yo'qolishi, ko'ngil aynishi kabi alomatlar ham kuzatiladi. Kasallikning bu bosqichi ko'pincha o'n kun davom etadi va ko'pchilik bemorlar shu bosqichda to'liq sog'ayib ketadi. Ammo ba'zi hollarda virus markaziy asab tizimiga o'tib, nerv hujayralarini zararlaydi va bu holat og'ir asoratlarga olib keladi. Poliomiyeletitning bu bosqichida bemorlar mushaklarning zaiflashuvi va falajlanishiga duch keladi. Ko'pincha oyoq mushaklari falaji kuzatiladi, lekin ba'zida qo'l yoki hatto nafas olish uchun javobgar bo'lgan mushaklar ham zararlanadi. Mushaklarning falaji og'ir bo'lsa, bemor nafas olish qiyinlashadi va hayot uchun xavf tug'iladi.[1]

Poliomiyeletit virusining markaziy asab tizimiga kirishining sabablari to'liq o'rganilmagan, ammo immun tizimining javobi va virusning genetik xususiyatlari

muhim rol o'ynaydi. Virusning asab tizimiga kirishi natijasida nerv hujayralari nobud bo'ladi, bu esa mushaklarning ishlash qobiliyatini yo'qotishiga olib keladi. Mushaklar zaiflashishi va falajlanishi bemorning hayot sifatini sezilarli darajada yomonlashtiradi. Poliomiyelet kasalligini davolashda virusga qarshi maxsus dori vositalari yo'q. Shuning uchun davolash asosan simptomatik va reabilitatsiyaga qaratilgan. Bemor isitmasini tushirish, og'riqlarni kamaytirish, shuningdek, infeksiya rivojlanishini oldini olish uchun antibiotiklar belgilanadi. Mushaklarning falaji va zaiflashuvi uchun fizioterapiya, massaj va maxsus mashqlar muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, og'ir holatlarda nafas olish mushaklarini qo'llab-quvvatlash uchun sun'iy nafas olish apparatlari qo'llaniladi.[2]

Poliomiyelet kasalligini oldini olishda emlashning o'rni beqiyosdir. Poliomiyeletga qarshi emlash bolalar o'limining oldini olishda eng samarali usul hisoblanadi. Emlash dastlab virusning zaiflashtirilgan shakli yoki o'lik virusidan tayyorlanadi va organizmga yuborilganda immunitetni shakllantiradi. Bu immunitet keyinchalik haqiqiy virus bilan uchrashganda organizmni himoya qiladi. O'zbekiston va ko'plab boshqa mamlakatlarda poliomiyeletga qarshi emlash keng joriy etilgan va bu kasallikning tarqalishini sezilarli darajada kamaytirdi. Poliomiyeletning ijtimoiy va iqtisodiy oqibatlar ham katta. Kasallik tufayli yuzaga keladigan falajlanishlar ko'plab bemorlarni hayot davomida nogironlikka olib keladi. Bu esa oilalarga moliyaviy va ruhiy yuk bo'lib tushadi. Shuningdek, sog'liqni saqlash tizimiga qo'shimcha yuk tushadi, reabilitatsiya va davolash uchun katta mablag'lar ajratilishi talab etiladi. Shu sababli, poliomiyeletga qarshi kurashish va oldini olish choralarini kuchaytirish jamiyat uchun juda muhimdir. Kasallikning oldini olish uchun aholining barcha qatlamlariga poliomiyelet haqida to'g'ri ma'lumot berish, emlash kampaniyalarini muntazam o'tkazish va gigiena qoidalariga rioya qilish zarur. Shuningdek, bemorlarni erta aniqlash va tezkor tibbiy yordam ko'rsatish ham kasallikning og'ir asoratlarini kamaytirishga yordam beradi.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, polimiyelit kasalligi jiddiy asoratlarga olib kelishi mumkin bo'lgan yuqumli kasallikdir. Uning belgilari dastlab oddiy sovuq tushish kabi bo'lishi mumkin, ammo asab tizimining zararlanishi mushaklarning falajlanishiga olib keladi. Kasallikning samarali davosi yo'q, shuning uchun oldini olish eng muhim choradir. Poliomiylitga qarshi emlash bolalarni va butun jamiyatni kasallikdan himoya qilishda asosiy vositadir. Gigiena qoidalariga rioya qilish, kasallik haqida to'g'ri ma'lumot berish va tibbiy yordamni o'z vaqtida olish kasallikning tarqalishini kamaytiradi va uning og'ir oqibatlarini oldini oladi. Shu bilan birga, kasallikdan aziyat chekayotgan bemorlar uchun reabilitatsiya va qo'llab-quvvatlash tizimini rivojlantirish zarur. Poliomiylitga qarshi kurashish bo'yicha xalqaro hamkorlik va mamlakat ichidagi profilaktik tadbirlar kasallikni butunlay yo'q qilishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov A., Tursunov B. "Poliomiylit kasalligining klinik belgilari va davolash usullari" — Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2023.
2. Islomova M. "Poliomiylit: alomatlar, diagnostika va profilaktika" — Toshkent: Sog'liqni saqlash nashriyoti, 2022.
3. Rustamov S., Yo'ldoshev D. "Bolalarda poliomiylit: belgilari va zamonaviy davolash usullari" — Samarqand: Ilm-fan nashriyoti, 2021.
4. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi "Poliomiylitga qarshi emlash va davolash bo'yicha tavsiyalar" — Toshkent: Davolash nashriyoti, 2022.

5. Mirzaev A. “Yuqori xavfli poliovirus infektsiyalarining oldini olish va davolash” — Toshkent: Ilmiy tibbiyot nashriyoti, 2020.
6. Qodirova N. “Poliomiyelitning asoratlari va reabilitatsiya usullari” — Andijon: Sog‘liqni saqlash nashriyoti, 2021.
7. Abdurahmonov J. “Poliomiyelit kasalligida zamonaviy terapevtik yondashuvlar” — Toshkent: Tibbiyot va sog‘liq nashriyoti, 2020.